

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕ - ๑๖/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๔

วันที่ ๖ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอาญา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหา คดีหมายเลขดำที่ ลศ ๖/๒๕๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔) และคดีหมายเลขดำที่ ลศ ๘/๒๕๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๔) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีการกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคดีว่า กระทำ ความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาลต่อศาลอาญา และขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ และ มาตรา ๑๘๐ ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคดีโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคดีถูกกล่าวหาว่าละเมิดอำนาจศาลเพราะใช้เสรีภาพ ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธซึ่งเป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ และเป็นสิทธิมนุษยชน ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ข้อ ๒๑ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคสอง (ข) (ที่ถูกลบ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (ข)) และมาตรา ๓๓

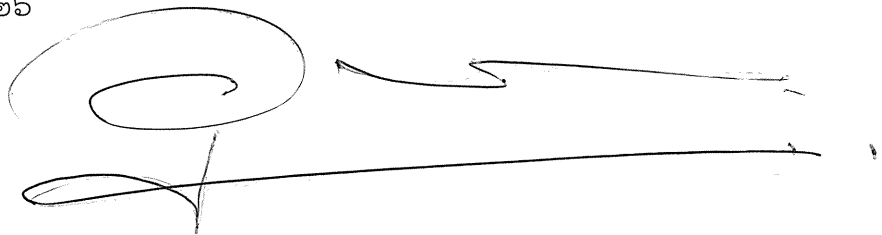
วรรคสาม ที่ให้ศาลลงโทษผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคดีจำคุกสูงสุดถึง ๖ เดือน ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ด้วยเหตุผลว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) เช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การละเมิดอำนาจศาลมีโทษเพียงนำตัวผู้ถูกละเมิดอำนาจศาลไปคุมขังไม่เกิน ๑ สัปดาห์เท่านั้น หรือประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ก็มีโทษเพียงสั่งควบคุมตัวเป็นเวลาไม่เกิน ๑ เดือน และเปรียบเทียบกับกฎหมายภายในของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๔ ลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน ๑ เดือน นอกจากนั้นยังมีเงื่อนไขให้ศาลใช้อำนาจสั่งลงโทษอย่างระมัดระวังเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี จึงไม่เป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิน้อยที่สุด ไม่สอดคล้องกับหลักความจำเป็น อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้งสองวิธี เป็นบทบัญญัติที่ให้ดุลพินิจแก่ศาลในการเลือกการลงโทษจำคุกได้ทันที จึงขัดต่อหลักความได้สัดส่วน เป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดสภาวะการณ์ที่สิทธิเสรีภาพของประชาชนต้องสูญเสียไปมากกว่าประโยชน์สาธารณะที่ได้รับ แม้จะมีการยกเลิกโทษจำคุกก็ไม่ทำให้ประชาชนและนายความขาดความเคารพศาล ยังมีมาตรการอื่น ๆ ในการบรรลุลวัตถุประสงค์ดำรงอยู่ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (ก) กำหนดมาตรการให้ไล่ออกจากบริเวณศาลในกรณีที่เกิดความไม่เรียบร้อยขึ้น ซึ่งเป็นมาตรการที่เพียงพอแล้วที่จะควบคุมกระบวนการพิจารณาไปได้อย่างสงบเรียบร้อย โดยประโยชน์สาธารณะเรื่องการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยและความศักดิ์สิทธิ์ขององค์การตุลาการ และโทษจำคุกหรือการคุมขังเป็นการจำกัดเสรีภาพที่ร้ายแรงและต้นทุนทางสังคมที่รัฐต้องเสียไปนั้นมีมากกว่าประโยชน์สาธารณะเรื่องการควบคุมกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อย

เนื่องจากทั้งสองคดีมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเป็นประเด็นเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นใช้อำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ (ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ (ข) ให้ลงโทษจำคุก หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาลนั้นพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้นให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท” เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจดำเนินการแก่ผู้กระทำความผิดตั้งแต่

การไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหนักเบาแห่งพฤติการณ์ของการกระทำความผิด มิใช่ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษ จำคุกทันทีเสมอไปดังที่ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคดีอ้างไม่ สำหรับโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ศาลก็ใช้ดุลพินิจ ในการลงโทษจำคุกเท่าใดก็ได้แต่ต้องไม่เกิน ๖ เดือน ซึ่งโทษจำคุกสูงสุด ๖ เดือนนี้ ที่ผู้ถูกกล่าวหา ทั้งสองคดีอ้างว่าประเทศสหราชอาณาจักรมีโทษเพียงสั่งควบคุมตัวได้ไม่เกิน ๑ เดือน นั้น เป็นการ ละเมิดอำนาจศาลของศาลแขวงในประเทศอังกฤษและเวลส์ ซึ่งมีโทษปรับให้เลือกด้วยโดยปรับไม่เกิน ๒,๕๐๐ ปอนด์ หรือทั้งควบคุมตัวและปรับ แต่ศาลแขวงในสกอตแลนด์สั่งลงโทษจำคุกไม่เกิน ๖๐ วัน หรือปรับไม่เกิน ๒,๕๐๐ ปอนด์ หรือทั้งจำคุกและปรับ อีกทั้งศาลสูงและศาลสูงคดีอาญามีอำนาจสั่ง จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๕๐๐ ปอนด์ ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก็มีโทษปรับให้เลือกด้วย โดยปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ มาร์ค และสาธารณรัฐฝรั่งเศสลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า ๒ เดือน แต่ไม่เกิน ๒ ปี นอกจากนี้ กฎหมายรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา การละเมิดอำนาจศาลในคดีที่มีลูกขุนลงโทษจำคุก ไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ ดอลลาร์ ในคดีไม่มีลูกขุน จำคุกไม่เกิน ๔๕ วัน หรือปรับ ไม่เกิน ๓๐๐ ดอลลาร์ แสดงให้เห็นได้ว่าคดีละเมิดอำนาจศาลของต่างประเทศก็มีโทษจำคุกเช่นกัน ส่วนอัตราโทษจำคุกขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศสมควรกำหนดตามสภาพคดีและความจำเป็นของคดีหรือ ชั้นของศาล สำหรับประเทศไทยอัตราโทษจำคุกของคดีละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมแตกต่างจาก ศาลปกครอง ศาลยุติธรรมมีคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา ส่วนคดีปกครองเป็นคดีระหว่างหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเอง การกำหนดโทษจำคุกที่แตกต่างกันจึงเป็นไปตามสภาพของความจำเป็น โทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ จึงเป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่สอดคล้องกับหลักความจำเป็นและหลักความได้สัดส่วนแล้ว

จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ